PATVIRTINTA Pasvalio rajono paramos šeimai centro direktoriaus 2026 m. lapkričio 22 d. įsakymu Nr. V-399

PASVALIO RAJONO PARAMOS ŠEIMAI CENTRO VAIKO APSAUGOS POLITIKA, PAREMTA VAIKUI SAUGIOS APLINKOS STANDARTAIS

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Pasvalio rajono paramos šeimai centro (toliau – Centras) Vaiko apsaugos politika, paremta vaikui saugios aplinkos standartais (toliau – VAP) nustato vaiko teisių ir interesų apsaugos principus, saugios aplinkos kūrimo prevencines priemones, atsakomybes ir reagavimo į grėsmę, dingimą ar krizines situacijas tvarką, teikiant socialines paslaugas Šeiminiuose namuose ir Šeimos Krizių centre (toliau – Krizių centas).

2. VAP parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos (toliau – LR) vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, LR socialinių paslaugų įstatymu, LR darbo kodeksu, Bendruoju duomenų apsaugos reglamentu (ES) 2016/679 (toliau – BDR), Socialinių paslaugų priežiūros departamento prie SADM rekomendacijomis, gairėmis įstaigoms ir organizacijoms, kurios ugdo bei teikia įvairias paslaugas vaikams „Vaikui saugios aplinkos standartai“.

3. VAP nuostatos privalomos visiems Centro darbuotojams, savanoriams, praktikantams, paslaugų teikėjams, individualią veiklą vykdantiems asmenims ir kitų organizacijų darbuotojams, visiems besilankantiems Šeiminiuose namuose ir Krizių centre, kurių veikla Centre susijusi su tiesioginiais ir reguliariais kontaktais su vaikais.

4. VAP įgyvendinama kartu su susijusiais Centro vidaus teisės aktais, kurie sudaro vientisą vaiko saugumo sistemą: Pasvalio rajono paramos šeimai centro Teisėto darbo su vaikais kodo tvarkos aprašu; Šeiminių namų globotinių (rūpintinių) vidaus tvarkos taisyklėmis; Šeiminių namų smurto prieš vaiką ir vaiko išnaudojimo prevencijos programa; Šeiminių namų alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos priemonių planu; Šeiminių namų globojamo (rūpinamo) vaiko bendravimo su tėvais, giminaičiais, su vaiku susijusiais emociniais ryšiais organizavimo tvarkos aprašu; Neigiamo pobūdžio įvykių ir jų pasekmių tvarkos aprašu bei pasišalinimų ir dingimų reagavimo algoritmais.

II SKYRIUS

VERTYBĖS IR PRINCIPAI

5. Asmeninė atsakomybė. Visi Šeiminių namų ir Krizių centro darbuotojai, savanoriai ir partneriai privalo rodyti aukščiausius elgesio su vaikais standartus.

6. Visuotinumas. VAP apima privalomus reikalavimus, taikomus visiems darbuotojams, savanoriams ir partneriams visuose Centro veiklos aspektuose.

7. Atvirumas. Centre siekiama sukurti tokią aplinką, kurioje bet koks susirūpinimas ar klausimai, susiję su vaiko saugumo užtikrinimu, gali būti iškelti ir aptarti.

8. Skaidrumas ir atskaitomybė. Siekiant užtikrinti, kad būtų užkardytas, bet koks netinkamas elgesys su vaiku.

9. Vaikų dalyvavimas ir nediskriminavimas. Vaikai įgalinami suvokti savo teises, išsakyti nuomonę ir dalyvauti priimant su jų saugumu bei taisyklėmis susijusius sprendimus.

10. Geriausias vaiko interesas. Vaiko saugumas, sveikata, orumas ir emociniai poreikiai yra Centro prioritetas.

11. Konfidencialumas savalaikiškumas. Pranešimai apie įtarimus ir patikrinimų duomenys tvarkomi griežtai vadovaujantis BDAR reikalavimais, o reagavimo veiksmai atliekami nedelsiant.

12. Bet koks smurtas (fizinis, psichologinis, seksualinis, nepriežiūra, patyčios ar kibernetinės patyčios) prieš vaikus yra griežtai netoleruojamas.

III SKYRIUS
REIKALAVIMAI DARBUOTOJAMS, SAVANORIAMS

13. Teisėto darbo su vaikais kodo (QR kodo) tikrinimo ir apskaitos tvarka:

13.1. Kiekvienas asmuo, prieš pradėdamas dirbti, savanoriauti, atlikti praktiką, ar teikti paslaugas Centre, privalo pateikti galiojantį Teisėto darbo su vaikais kodą (popieriniu/elektroniniu formatu arba sudaryti galimybę jį nuskaityti);

13.2. QR kodo patikrinimą prieš sudarant darbo ar paslaugų teikimo sutartį atlieka Centro direktoriaus paskirtas atsakingas darbuotojas vadovaudamasis Centro Teisėto darbo su vaikais kodo tvarkos aprašu;

13.3. Patikrinimo rezultatai registruojami IRD Elektroninių paslaugų portale bei pildomi specialiuose registruose, užtikrinant asmens duomenų apsaugą vadovaujantis BDAR;

13.4. Nustačius, kad asmuo neturi galiojančio QR kodo arba jam taikomi įstatymuose nustatyti apribojimai, asmeniui griežtai draudžiama dirbti ar vykdyti bet kokią veiklą Centre.

14. Darbuotojų pareigybių aprašuose įtvirtinama atsakomybė už VAP ir QR kodo reikalavimų laikymąsi, smurto bei patyčių atpažinimą ir reagavimą pagal nustatytus algoritmus.

15. Visi Centro darbuotojai, savanoriai ir veiklos partneriai privalo laikytis profesinių ribų bei etiško elgesio su vaikais standartų. Neleistino ir netinkamo elgesio su vaikais pavyzdžiai pateikiami šios VAP 1 priede.

16. Centro darbuotojams teikiama pagalba, užtikrinanti jų emocinę gerovę ir profesinį atsparumą: vykdoma perdegimo ir mobingo prevencija, organizuojamos supervizijos, intervizijos, savitarpio paramos grupės bei kvalifikacijos tobulinimas.

IV SKYRIUS
DARBUOTOJŲ IR SAVANORIŲ ŠVIETIMAS, PREVENCIJA IR VAIKŲ ĮTRAUKIMAS

17. Šeiminių namų ir Krizių centro darbuotojai ir savanoriai reguliariai atnaujina žinias smurto prieš vaikus atpažinimo, krizių valdymo ir nesmurtinės komunikacijos mokymuose.

18. Vaikai, gyvenantys ar gaunantys paslaugą Šeiminiuose namuose ir Krizių centre, supažindinami su savo teisėmis, netinkamo elgesio atpažinimu ir pagalbos galimybėmis naudojant jiems pritaikytą, lengvai suprantama kalba parengtą VAP versiją, pateiktą šios VAP 2 priede. Vaikams organizuojami amžių atitinkantys užsiėmimai apie smurto bei patyčių rūšis, pagalbos galimybes Centre ir išorėje („Vaiko teisių linija“, „Vaikų linija“, „Jaunimo linija“).

19. Vaikai supažindinami su Šeiminių namų globotinių vidaus tvarkos taisyklėmis ir įtraukiami į kasdienių elgesio taisyklių bei skatinimo/pasekmių sistemos kūrimą.

20. Saugaus išmaniųjų įrenginių ir interneto naudojimo tvarka:

20.1. vaikai supažindinami su saugaus elgesio internete taisyklėmis, kibernetinių patyčių ir seksualinio viliojimo grėsmėmis;

20.2. Centro interneto tinkle įdiegiamos žalingo turinio filtravimo priemonės;

20.3. nustatomos aiškios išmaniųjų įrenginių naudojimo laiko ribos (nakties metu, pamokų ruošimo ar bendrų veiklų metu).

21. Alkoholio, tabako, el. cigarečių ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimas, disponavimas ir platinimas yra draudžiamas. Prevencija ir intervencija vykdoma pagal patvirtintą Šeiminių namų prevencijos priemonių planą.

V SKYRIUS
BENDRADARBIAVIMAS SU TĖVAIS IR GIMINAIČIAIS

22. Bendradarbiavimas su paslaugų gavėjais, turinčiais vaikų, (toliau –tėvai) Krizių centre:

22.1. tėvai supažindinami su VAP bei Vaikui saugios aplinkos standartais.

22.2. tėvai įtraukiami į pagalbos plano sudarymą, trišalius susitikimus ir skatinami informuoti darbuotojus apie vaiko specialiuosius poreikius, siekiant sklandesnio poreikių patenkinimo bei sėkmingesnio dalyvavimo Centro veiklose.

23. Globojamo (rūpinamo) vaiko bendravimas su tėvais, giminaičiais ir emociniais ryšiais susijusiais asmenimis organizuojamas vadovaujantis atskiru Centro patvirtintu aprašu, užtikrinant vaiko saugumą ir geriausius interesus.

24. Tėvams ir globojamo (rūpinamo) vaiko lankytojams nustatomi pagarba grįsti bendravimo principai; bet koks smurtinis elgesys ar agresija įstaigos patalpose yra netoleruojama.

VI SKYRIUS
SAUGI FIZINĖ APLINKA IR KOMUNIKACIJA

25. Šeiminių namų ir Krizių centro patalpos, teritorija ir inventorius atitinka priešgaisrinės, darbo saugos ir higienos reikalavimus bei yra pritaikyti vaikų poreikiams.

26. Įrengiamos vaikų ir darbuotojų poilsio bei emocijų reguliavimo (nusiraminimo) erdvės.

27. Nustatoma aiški išorinių asmenų patekimo į teritoriją ir priežiūros tvarka.

28. Vaiko nuotraukos, vaizdo įrašai ar asmeninė informacija viešinama tik turint rašytinį vaiko ir jo atstovų sutikimą, laikantis BDAR reikalavimų.

VII SKYRIUS
ATSAKOMYBIŲ PASISKIRSTYMAS, REAGAVIMAS Į ĮTARIMUS IR KRIZES

29. Kiekvienas darbuotojas ar savanoris, pastebėjęs smurtą, patyčias, nepriežiūrą ar kitą grėsmę, reaguoja nedelsdamas.

30. Tiesioginės grėsmės gyvybei ar sveikatai atveju skambinama 112, užtikrinamas fizinis vaiko saugumas ir informuojamas Centro direktorius ir direktoriaus pavaduotojas socialiniams reikalams.

31. Pranešimai apie įtariamą smurtą perduodami Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai (VTAĮT), Pasvalio rajono socialinės paramos ir sveikatos skyriui bei kitoms reikalingoms institucijoms, pagal galiojančius teisės aktus.

32. Jei įtarimai susiję su Centro vadovybe, pranešimas teikiamas tiesiogiai VTAĮT.

33. Kilus įtarimui dėl smurto įstaigos viduje, įtariamas darbuotojas ar savanoris nušalinamas nuo darbo su vaikais tyrimo laikotarpiui vadovaujantis LR darbo kodeksu.

34. Reagavimas į vaiko pasišalinimą / dingimą: savavališkas pasišalinimas ar vėlavimas sugrįžti administruojamas vadovaujantis vaiko pabėgimų / dingimų prevencijos ir reagavimo tvarka, prireikus nedelsiant informuojant policiją bei atitinkamas tarnybas.

35. Kilus įtarimams apie galimą smurtą prieš vaikus Šeiminiuose namuose, Krizių centre ir už jo ribų, imamasi veiksmų, užtikrinančių vaikų saugumą ir reikiamą teisinę bei psichologinę pagalbą. Atsižvelgiama į vaikų poreikius.

36. Visi vaikai, gyvenantys Šeiminiuose namuose ir Krizių centre, yra informuojami kam ir kaip pranešti apie smurtą.

VIII SKYRIUS
STEBĖSENA IR BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

37. Už VAP įgyvendinimą yra atsakingas Centro direktorius ar jį pavaduojantis darbuotojas.

38. Kartą per metus VAP yra peržiūrima ir, esant poreikiui, atnaujinama.

39. Su VAP darbuotojai, savanoriai ir kiti atsakingi asmenys supažindinami per DVS „Deka Office“.

40. VAP viešai skelbiama Centro interneto svetainėje https://www.pasvaliopsc.lt/.

Pasvalio rajono paramos šeimai centro Vaiko apsaugos politikos, paremtos vaikui saugios aplinkos standartais
1 priedas

NETINKAMO ELGESIO SU VAIKAIS PAVYZDŽIAI

Tai Elgesio su vaikais pavyzdžiai, kurie yra neleistini Centro darbuotojams, savanoriams.

1. Vaikų mušimas bei kitokia fizinė agresija ar kitos smurto formos panaudojimas.
2. Seksualinių veiksmų atlikimas arba lytinių santykių turėjimas su jaunesniais nei 18 metų asmenimis. Netinkamai suprastas vaiko amžius nėra pasiteisinimas.
3. Santykių su vaikais užmezgimas, kurie gali būti laikomi vaiko išnaudojimu arba smurtu prieš vaiką.
4. Užgaulus elgesys su vaiku arba veiksmai, sukeliantys grėsmę vaikui.
5. Netinkamos, agresyvios arba užgaulios kalbos naudojimas bei tokių pasiūlymų ir patarimų teikimas.
6. Netinkamas ar seksualiai provokuojantis elgesys.
7. Miegojimas toje pačioje lovoje ar tame pačiame kambaryje su vaiku, arba priėmimas į savo namus nakvoti vaiką(-us), su kuriuo dirbama, be vadovo žinios (ši taisyklė negalioja savo vaikų atžvilgiu).
8. Asmeninio pobūdžio dalykų, kuriuos vaikas geba padaryti pats, darymas už vaiką.
9. Vaikų nelegalaus, nesaugaus ar smurtinio elgesio toleravimas arba dalyvavimas tokiuose veiksmuose.
10. Elgesys, kuriuo siekiama sugėdinti, pažeminti, sumenkinti vaikus arba kitokiu būdu psichologiškai smurtauti prieš vaikus.
11. Diskriminavimas ar išskirtinis kai kurių vaikų traktavimas, suteikiant jiems daugiau privilegijų, lyginant su kitais vaikais.
12. Neįprastai ilgo laiko tarpo leidimas su vaikais, su kuriais dirbama, atskirai nuo kitų asmenų.
13. Netinkamų turinio vaizdų, filmų ir interneto puslapių, įskaitant pornografiją ir smurtą, demonstravimas vaikui.
14. Patekimas į situaciją, dėl kurios asmuo gali būti apkaltintas netinkamu elgesiu.
15. Nuolatinis neigiamas vaiko, jo poelgių, pomėgių, darbų vertinimas.

16. Toks suaugusiųjų elgesys, kai vaikas nuolat jaučia, kad suaugusysis yra psichologiškai nuo jo atsiribojęs.

17. Nuolatinis vaiko naudojimas suaugusiųjų psichologinėms, tarpasmeninėms, finansinėms ar kitoms problemoms spręsti.

18. Vaiko skatinimas įsitraukti į asocialią ar destruktyvią veiklą.

19. Sąlygų nesudarymas reikiamiems vaiko socialiniams santykiams su socialine aplinka susiformuoti, tokių santykių nutraukimas.

20. Nuolatinis gąsdinimas.

21. Per griežtas kontroliavimas, per didelis atlaidumas, elgesio su vaiku nenuoseklumas.

Netinkamo elgesio su vaikais pavyzdžių sąrašas nėra baigtinis. Darbuotojai, savanoriai visada privalo vengti veiksmų ar elgesio, kuris gali būti netinkamai suprastas, yra potencialiai žalojantis.

Pasvalio rajono paramos šeimai centro Vaiko apsaugos politikos, paremtos vaikui saugios aplinkos standartais
2 priedas

PASVALIO RAJONO PARAMOS ŠEIMAI CENTRO VAIKO APSAUGOS POLITIKOS VERSIJA SKIRTA VAIKAMS

TU TURI TEISĘ BŪTI SAUGUS

Tu turi teisę būti saugus (-i) visada – Šeiminiuose namuose, Šeimos krizių centre ir už jų ribų. Niekas neturi teisės tavęs mušti, žeminti, gąsdinti, skaudinti ar versti daryti tai, ko nenori. Smurtas niekada nėra tavo kaltė.

KAS YRA NETINKAMAS ELGESYS?

Netinkamas elgesys yra tada, kai:

- tave muša, stumdo ar kitaip skaudina;
- tave gąsdina, žemina, šaukia, tyčiojasi;
- liečia tave taip, kaip tau nemalonu;
- liepia laikyti paslaptis, kurios kelia baimę ar nerimą;
- verčia daryti neteisėtus ar pavojingus dalykus.

KĄ DARYTI, JEI TAU NESAUGU?

Jei jautiesi nesaugiai ar kažkas tave skaudina:

1. Pasakyk suaugusiajam, kuriuo pasitiki (socialiniam darbuotojui, auklėtojui, psichologui).
2. Gali kreiptis į Centro direktorių.
3. Gali skambinti Vaiko teisių linija – 8 800 10 800.
4. Jei labai baisu – skambink 112.

ATMINK:

- Tu visada gali prašyti pagalbos.
- Suaugusieji privalo tave išklausyti ir padėti.
- Tu nebūsi nubaustas (-a) už tai, kad pasakei tiesą.

Ši informacija pateikiama visiems vaikams, gyvenantiems ar laikinai apsistojusiems Šeiminiuose namuose, Šeimos krizių centre.